

У Х В А Л А
ДРУГОЇ КОЛЕГІЇ СУДДІВ
ДРУГОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Редченка Станіслава Євгенійовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини десятої статті 25 Закону України „Про військовий обов’язок і військову службу“

м. К и ї в
5 жовтня 2022 року
№ 118-2(II)/2022

Справа № 3-176/2021(367/21)

Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України у складі:

Сліденко Ігор Дмитрович (голова засідання),
Головатий Сергій Петрович (доповідач),
Лемак Василь Васильович,

розглянула на засіданні питання про відкриття конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Редченка Станіслава Євгенійовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини десятої статті 25 Закону України „Про військовий обов’язок і військову службу“ від 25 березня 1992 року № 2232–XII (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 27, ст. 385) зі змінами.

Заслухавши суддю-доповідача Головатого С.П. та дослідивши матеріали справи, Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України

у с т а н о в и л а :

1. Редченко Станіслав Євгенійович як суб'єкт права на конституційну скаргу (далі – Заявник) звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням (вх. № 18/367 від 13 вересня 2021 року) визнати такою, що не відповідає Конституції України (є неконституційною), частину десяту статті 25 Закону України „Про військовий обов'язок і військову службу“ від 25 березня 1992 року № 2232–ХІІ зі змінами (далі – Закон).

Оспорювані приписи Закону встановлюють таке: «Курсанти в разі дострокового розірвання контракту через небажання продовжувати навчання або через недисциплінованість, систематичне невиконання умов контракту військовослужбовцем, невиконання освітньої програми (індивідуального навчального плану – за його наявності) та в разі відмови від подальшого проходження військової служби на посадах осіб офіцерського складу після закінчення закладу вищої освіти, а також особи офіцерського складу, які звільняються з військової служби протягом п'яти років (десяти років – для осіб офіцерського складу, які оволоділи спеціальностями льотного складу авіації) після закінчення вищого військового навчального закладу або військового навчального підрозділу закладу вищої освіти відповідно до підпунктів „д“, „е“, „є“, „з“, „и“ пункту 1 та підпунктів „д“, „е“, „є“, „ж“, „з“ пункту 2 частини п'ятої статті 26 цього Закону, відшкодовують Міністерству оборони України та іншим центральним органам виконавчої влади, яким підпорядковані ці заклади освіти, витрати, пов'язані з їх утриманням у закладі вищої освіти, відповідно до порядку і умов, встановлених Кабінетом Міністрів України. У разі відмови від добровільного відшкодування витрат таке відшкодування здійснюється у судовому порядку».

На думку Заявника, частина десята статті 25 Закону не відповідає статтям 17, 22, 41, 43, 49, 53 Конституції України.

Обґрунтовуючи свою позицію щодо неконституційності оспорюваних приписів Закону, Заявник посилається на приписи Конституції України, Закону,

Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Конвенції Міжнародної організації праці № 105 про скасування примусової праці, а також на судові рішення в його справі.

2. Зі змісту конституційної скарги та долучених до неї матеріалів випливає таке.

2.1. Заявник у період із 28 липня 2018 року до 9 жовтня 2020 року навчався та перебував на військовій службі в Національній академії Національної гвардії України (далі – Академія).

Відповідно до наказу начальника Академії від 28 липня 2018 року № 704 Заявника зараховано до Академії на навчання за державним замовленням.

Згідно з наказом начальника Академії від 30 липня 2018 року № 162 Заявника зараховано до особового складу Академії з усіма видами забезпечення, призначено на посаду курсанта та укладено контракт про проходження військової служби (навчання) у Національній гвардії України (далі – Контракт). Відповідно до умов Контракту Заявник зобов'язувався сумлінно виконувати вимоги статутів Збройних Сил України, накази командирів, свої службові обов'язки та добровільно відшкодувати витрати, пов'язані з його утриманням в Академії, у разі дострокового розірвання Контракту через небажання продовжувати навчання або недисциплінованість.

2.2. Заявник систематично не виконував умов Контракту та не бажав продовжувати навчання в Академії.

Наказом начальника Академії від 9 жовтня 2020 року № 213 Контракт достроково припинено (розірвано), а Заявника виключено зі складу курсантів Академії на підставі підпункту „ж“ пункту 2 частини п'ятої статті 26 Закону – у зв'язку із систематичним невиконанням умов контракту військовослужбовцем.

2.3. Міністерство внутрішніх справ України та Академія звернулися до Сумського окружного адміністративного суду з позовною заявою, у якій просили стягнути з Заявника на користь Академії суму заборгованості з відшкодування фактичних видатків, пов'язаних із його утриманням в Академії у період із 28 липня 2018 року до 9 жовтня 2020 року, у розмірі 315 645 гривень 50 копійок.

2.4. Сумський окружний адміністративний суд рішенням від 10 березня 2021 року задовольнив адміністративний позов Міністерства внутрішніх справ України, Академії до Заявника про стягнення заборгованості.

Другий апеляційний адміністративний суд постановою від 15 червня 2021 року, яка є остаточним судовим рішенням у справі Заявника, апеляційну скаргу Заявника залишив без задоволення, а рішення Сумського окружного адміністративного суду від 10 березня 2021 року – без змін.

3. Розв'язуючи питання щодо відкриття конституційного провадження у справі, Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України виходить із такого.

Згідно із Законом України „Про Конституційний Суд України“ конституційна скарга має містити обґрунтування тверджень щодо неконституційності закону України (його окремих приписів) із зазначенням того, яке з гарантованих Конституцією України прав людини, на думку суб'єкта права на конституційну скаргу, зазнало порушення внаслідок застосування закону (пункт б частини другої статті 55); конституційна скарга вважається прийнятною за умов її відповідності вимогам, визначеним, зокрема, статтею 55 цього закону (абзац перший частини першої статті 77).

3.1. Заявник, обґрунтовуючи твердження щодо невідповідності Конституції України частини десятої статті 25 Закону, зазначає, зокрема, таке:

– „держава забезпечує соціальний захист громадян України, які перебувають на службі у Збройних Силах України та в інших військових

формуваннях, а також членів їхніх сімей, проте всупереч вимогам цієї норми, положення ч. 10 ст. 25 Закону <...> встановлює обмеження змісту та обсягу конституційних прав і свобод та унеможливує їх реалізацію, шляхом встановлення норми про стягнення грошового забезпечення (заробітної плати) військовослужбовця (курсанта) за фактичні години несення служби під час навчання у вищому військовому навчальному закладі“;

– „оскаржувані положення Закону протиправно позбавляють права власності на грошове забезпечення військовослужбовця (курсанта) у зв’язку з тим, що до складу витрат на утримання курсанта входить грошове забезпечення (заробітна плата), що є прямим порушенням Основного Закону України“;

– „оскаржувані положення Закону порушують права особи щодо безоплатного надання медичної допомоги у зв’язку з тим, що до складу витрат на утримання курсанта входять витрати на медичне забезпечення“;

– „положення ч. 10 ст. 25 Закону <...> щодо відшкодування, повернення правильно обрахованих та виплачених сум грошового забезпечення військовослужбовця, у тому числі з підстав розірвання контракту, звільнення з військової служби, навіть з підстав притягнення до відповідальності за тяжкі злочини, вважаю такими, що мають дискримінаційні ознаки, а також такими, що не відповідають нормам найвищою юридичною сили – частині третій статті 17, статтям 22, 41, 43 Конституції України“.

3.2. Аналіз змісту конституційної скарги свідчить, що Заявник, твердячи про неконституційність частини десятої статті 25 Закону, висловив незгоду зі складом витрат на утримання курсантів у закладі вищої освіти, які підлягають відшкодуванню у випадках, що їх визначено в оспорюваних приписах Закону.

Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України зазначає, що частина десята статті 25 Закону не визначає склад витрат на утримання курсантів у закладі вищої освіти, а встановлює випадки, коли понесені державою витрати, що пов’язані з утриманням курсантів у закладі

вищої освіти, підлягають відшкодуванню. Порядок і умови такого відшкодування встановлює Кабінет Міністрів України підзаконним актом.

Кабінет Міністрів України постановою від 12 липня 2006 року № 964 затвердив Порядок відшкодування курсантами та особами офіцерського складу витрат, пов'язаних з їх утриманням у закладах вищої освіти (далі – Порядок).

У пункті 3 Порядку визначено, що відшкодування здійснюють у розмірі фактичних витрат, пов'язаних із: грошовим, продовольчим, речовим, медичним забезпеченням; перевезенням до місця проведення щорічної основної та канікулярної відпустки та у зворотному напрямку; оплатою комунальних послуг і вартості спожитих енергоносіїв.

Отже, Заявник у конституційній скарзі висловив незгоду з визначеним Кабінетом Міністрів України складом витрат на утримання курсантів у закладах вищої освіти, які підлягають відшкодуванню, однак висловлення такої незгоди не є обґрунтуванням неконституційності частини десятої статті 25 Закону. Тобто Заявник не дотримав вимог пункту 6 частини другої статті 55 Закону України „Про Конституційний Суд України“, що є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі згідно з пунктом 4 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неприйнятність конституційної скарги.

Ураховуючи викладене та керуючись статтями 147, 151¹, 153 Конституції України, на підставі статей 7, 32, 37, 55, 56, 58, 61, 62, 77, 83, 86 Закону України „Про Конституційний Суд України“, відповідно до § 45, § 56 Регламенту Конституційного Суду України Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України

у х в а л и л а :

1. Відмовити у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Редченка Станіслава Євгенійовича щодо відповідності

Конституції України (конституційності) частини десятої статті 25 Закону України „Про військовий обов’язок і військову службу“ від 25 березня 1992 року № 2232–ХІІ зі змінами на підставі пункту 4 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неприйнятність конституційної скарги.

2. Ухвала Другої колегії суддів Другого сенату Конституційного Суду України є остаточною.

**ДРУГА КОЛЕГІЯ СУДДІВ
ДРУГОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**